

PRIMORSKI GLAS

Naroča se za Avstrijo pod naslovom: Lidova tiskarna, Wien V., Margaretenplatz 7.
Za vse ostale države pa se sprejemajo naročila pri Založbi „Jug“ v Ljubljani,
Šelenburgova ulica 7/II, SHS.

Naročnina znača: za Avstrijo: četrletno S 2.—, celoletno S 8.—; za Jugoslavijo:
četrletno Din. 15 —, celoletno Din. 60.— za ostalo inozemstvo celoletno S 10.—
ali Din. 80.—. Posamezna številka 25 grošev ali Din. 2.—.

Rimski sporazum

Sporazum med Vatikanom in Kvirinalom, med katoliško Cerkvijo in fašizmom, je važen dogodek. Za Cerkev samo pomenja spricho fašistične reakcije v Italiji prav gotovo znatno razširjenje njene svobode. Pogodba je sicer za enkrat še tajna, vendar se je že povedalo javnosti, da bo imela Cerkev v marsičem svobodne roke, posebno pa v akciji katoliških organizacij. Sicer je Cerkev imela — vzlic konfliktu 20. septembra 1870. radi uničenja papeške države — vedno močan vpliv v Kvirinalu, toda s sporazumom v letošnjem februarju nastopa nedvomno nova doba fašističnega terorja v Italiji. Gotovo je, da sporazum znatno razoroži one duhove, ki so doslej kljubovali fašizmu pod težo dogodkov, ko je bilo izrečeno prekletstvo nad savojsko hišo. Liktorski sveženj se torej z današnjo politično potezo iznebi ostrega nasprotnika. Ta nasprotnik sicer ni imel napadalne sile, zato pa je predstavljal nevarno odporno skupino, ki je s svojo ghandijsko „non violation“ — „ne nasilja“ v kritičnih trenutkih lahko na vsej črti ovirala fašistično politiko. V nadomestilo, da se reši tihega nasprotnika, bo pa fašizem moral popustiti od svojega absolutizma tudi tedaj, ko pojde za najnižje plasti naroda, za vse one plasti, ki tvorijo kader katoliških organizacij v Italiji. Vsekakor je to močan del Italije, zakaj kmetijskega in delavskega življa pod vplivom katoliške organizacijske delavnosti ni malo in ga bo odslej še več. Fašistična reakcija se torej skuša utrditi s tem, da popušča. Ni dvoma, da je je to pameten ukrep. Dokazuje obenem, da se red zgolj s silo in s terorjem ne da dolgo vzdržati in da so še drugi faktorji, s katerimi je mogoče ohraniti ravnotežje v državi. Fašizem si torej podaljšuje življenje tako, da skuša pridobiti del onih, o katerih ve, da so nevarni njegovim ciljem in metodam. Istočasno upa najti v njih oporo svojim namenom. Račun ni slab in spominja na stari „divide et impera“. Če se to posreči, je drugo vprašanje. Problem Italije — zadovoljiti naraščajočemu številu prebivalstva — ostaja slej ko prej pereč. Fašizem pa pozna zanj le eno rešitev — imperializem. Ali pridobi zanj one množice, ki jih danes išče, pokaže prihodnost.

Sporazum med Vatikanom in Kvirinalom ima svojo veliko važnost tudi za slovensko ljudstvo v Italiji. Ali obrodi dobrih ali slabih sadov?

Za Primorje se napovedujejo gotove spremembe, ki ne morejo ostati brez posledic. Prvo je preuredba škofij, drugo pa nameščanje duhovnikov, ki jih bodo imenovali škofje. Menda so se fašistični mogočnejši v Primorju ustrašili, ko so čuli stvari, ki jim vežejo roke. Doslej so bili v slovanskih cerkvah neomejeni gospodarji. Vsaka pretveza jim je bila dobra, da so udarali v svetlišča in z oboroženo roko strahovali vernike in duhovnike. Koliko zločinov so izvršili, ve naša krvava zgodovina. Kako so sovražili slovanskega duhovnika, pričajo fašistovski listi, ki od Trsta do Rima sikajo strup proti onim redkim možem, ki so do danes kljubovali liktorskemu terorju s tem, da so ostali na svoji rodni zemlji. Eden glavnih ciljev fašistične politike v Primorju je bil v zadnjem času ta, da odstranijo s silo posled-

Naročnikom in prijateljem našega lista

Kakor smo že v poslednji številki pojasnili, se je moral naš list, če je hotel še nadalje nemoteno in neovirano vršiti svoje naloge, preseliti na Dunaj in tako postati sam — emigrant. Upravasi je s tem naprtila težko finančno breme, katero nikakor ne bo mogla zmagati, če ji ne priskočijo na pomoč vsi primorski emigranti in vsi zavedni Jugoslovani, katerim je količkaj pri srcu usoda našega Primorja.

Navzlic težkim finančnim žrtvam ne zahtevamo od vas nikakih milodarov, nikakih prispevkov in tudi naročnina ostane ista, kakoršna je bila, ko je naš list izhajal še v Jugoslaviji. Pač pa zahtevamo od vseh naročnikov našega lista, da izpolnijo svojo dolžnost in poravnajo zaostalo naročnino, in prosimo vse prijatelje našega lista, da ga širijo med svojimi prijatelji in znanci in zanj agitirajo. Saj je sedaj naš list edini jugoslovanski list, ki sme svobodno in odkrito pisati o razmerah, ki vladajo v fašistovski Italiji, in o brutalnem postopanju fašizma z našo narodno manjšino. Zato bi moral naš list sedaj zanimati ne

njega slovanskega duhovnika. Svoj namen so kazali z besedo in dejanjem.

A preden so se popolnoma izbesneli, pride dogodek, ki jim prekriza račune. Škof je, ki razpolaga z duhovniki in ne fašist! Je to mogoče? Je fašistovska oblast res morala kapitulirati pred duhovnikom? In še pred slovanskim duhovnikom, ki je bil še včeraj izročen na milost in nemilost lokalni fašistovski veličini?

Primorski fašizem, omejen in zloben, ki ni poznal nikdar nobene mere in ki je pritiral razmere v ekstrem, se je zgrozil. Poslas je gospoda Tranquillija, znanega propagatorja italianizacije naše zemlje, k eminenci monsignorju Fogarju, škofu tržaško-koperskemu, ter ga prosil izjave za italijansko časopisje. Šli so k cerkvenemu dostojanstveniku, ki so se ga branili na vse mogoče načine, ko je imel biti imenovan na svoje mesto.

Škof Fogar je podal izjavo, mimo katere emigrantski list ne more. Da izjava ni natančno taka, kakor jo je prinesl „Giornale d'Italia“, smo prepričani. Tudi je gotovo, da monsignor ni hotel motiti svečanega razpoloženja spricho važnega dogodka in ni poudarjal bridkih resnic, ki jih imajo fašisti na vesti radi religioznega življenja naših rojakov v Primorju še posebe. Skušal je pač pomiriti nekoliko nestrpne, bolno napete ljudi, ki jih je spravilo iz ravnovesja novo razmerje med Cerkvijo in državo. Le tako si je mogoče razložiti nekatere pasuse, ki jih je dopisnik lista „Giornale d'Italia“ položil v usta cerkvenemu dostojanstveniku. Kaj naj rečemo, če beremo, da bodo zdaj verniki globlje in točneje spoznali katoliški duh fašizma in njegovega ustanovitelja? Še nedavno temu smo čuli izjave Sturza in drugih, kako je fašizem poganski. Videli smo, kako je dal fašizem puške v roke otrokom in ženskam. Kje in v čem je tu katoliški duh? Samo eno bi se moglo spoznati spricho zadnjih dogodkov: konvertitstvo fašizma. V tega pa ne verujemo, ker so ga narekemale politične potrebe — če je res konvertitstvo. Potem pa oni navdušeni sprejem rimskega sporazuma od strani naših duhovnikov!

samo primorske emigrante, temveč vse zavedne Jugoslovane, ki se zanimajo za razmere v Italiji in za usodo naše narodne manjšine.

K današnji številki smo priložili poštne položnice. Kdor naročnine ni še plačal, naj jo poravnata takoj, ker smo drugače s prihodnjo številko list primorani ustaviti. Ne verujemo, da bo mnogo ljudi, ki bi se sedaj branili plačati naročnino, ko so že prejeli 10 številke, a jih niso vrnili. Če bi se vseeno našli podobni ljudje, naj jim bo povedano, da jim lista ne moremo več pošiljati in to zlasti sedaj ne, ko moramo vsak izvod našega lista mnogo više frankirati. Kdor pa je naročnino že poravnal, naj odda poštno položnico svojemu prijatelju ali znancu, da se lahko takoj naroči na naš list in takoj lahko plača naročnino.

Naročniki in prijatelji lista! Uprava je naredila vse, kar je bilo v njeni moči, da naš, vaš list lahko še nadalje izhaja in vrši svoje svete naloge v korist našega zaslužnjega Primorja. Usoda lista je sedaj v vaših rokah!

O da, zvonili so zvonovi in pela se je zahvalnica, toda v upanju, da se odslej ne bodo mogli napačiti verniki in župnišča brez skrbi in brez odgovornosti! Če se je fašizem pri razmerah, ki jih je bil ustvaril v Primorju, bal, da bi se pričelo širiti pravoslavlje, se je bal radi svoje slabe vesti. Ta nevarnost je baje sedaj odstranjena. Ni pa odstranjeno vse, kar so fašisti v Primorju dosegli med našim narodom z ognjem in mečem. Nikdar se niso bolj motili kot tedaj, ko so hoteli baje služiti Italiji tako, da so skušali zatreti našo govorico. S tem so utrdili narodno zavest, kakor jo je mogoče utrditi edino s preganjanjem. Če so preganjali celo slovansko molitev in pridigo v imenu Italije, so zaigrali ono, kar zdaj iščejo. Slovanska beseda se vrača v cerkev s pristankom fašizma. Kaj pomenja to? Pomenja, da je moral fašizem nazaj. Njegovo besnenje ni zmagalo, zmagalo je naravno in božje pravo.

To je prva znaga. Prav tako se povrne slovenska beseda v šolo, prav tako pride iz gozdov in s hribov, kamor sa danes zateka. en vema, kdaj se to zgodi, a zgodi se, kakor sije solnce. Če bi bil fašizem pristopen pametni misli, bi spoznal, kako naglo se lomijo njegova trhlja nenaravna načela. Lomijo se, preden jih je mogoče uveljaviti. Tako naposled čas stre vse, kar je doslej fašizem postavil s silo, ne da bi pomislil, kako se zruši, kar je prolinaravno.

Kakor pravi „Giornale d'Italia“, nalaga Sveta Stolica vsem „drugorodnim“ duhovnikom, naj vzgajajo državljane v zvestobi in ljubezni do Italije po katoliški morali. Če bodo ti „drugorodni“ duhovniki to tudi skušali, ne obrodi sadu. Fašizem je preveč grešil nad „drugorodnimi“ — državljani (!), da bi mogla še tako goreča vzgoja kaj popraviti. Take besede so morda jalova tolažba patološko nestrpnim, prenapetim možganom, a dejanske vrednosti nimajo nikake. Ni treba nas, da razlagamo to ljudem, ki sami ne verujejo v take možnosti in ki molče sprejemajo slične besede, le, ker so jim za sedaj vezane roke. Če se duhovniki v beneški Sloveniji, ki imajo slovenske cerkve, hvalijo, da so Italijani, je fašiz-

mu malo pomagano. Ljubezen do Italije je danes fašistom istovetna z imperializmom in s težko reakcijo. Slovensko in hrvatsko ljudstvo v Primorju take ljubezni ni več zmožno, tudi če bi prisilili duhovništvo, naj uči ljubezen do Italije v takem smislu. Fašizem je uničil slovanski živelj pod svojim stopalom gospodarsko in kulturno ter ga preganja politično. Ta dejstva so tako usodna, da so ustvarila v Primorju eno edino miselnost: boj za obstanek. Fašizem ima še sredstva, da tlači ta boj, ideje pa ne more ubiti, ker kali iz razvoja. Čim bolj bo rasla družabno — razvojnja absurdnost fašizma, tem bližja bo končna odločitev. Ta odločitev pade proti fašizmu, pa naj si išče že danes pomoči kjerkoli.

Ali je res?

„Il Popolo di Trieste“ z dne 20. februarja prinaša na prvi strani mastno in z velikimi črkami tiskano geslo sledeče vsebine: „Preko fašistovske Italije se ljubi ali se sovraži rimska cerkev in preko rimske cerkve se ljubi ali se sovraži fašistovska Italija.“

To geslo je bilo seveda napisano po sporazumu, ki je bil podpisan med italijansko vlado in med Vatikanom dne 11. februarja v lateranski palači v Rimu. Če bi se s tem geslom strinjala tudi rimska cerkev, tedaj bi brez obotavljanja izjavljali v imenu vseh Primorcev, ki sovražimo fašistovsko Italijo, do sovražimo sedaj tudi rimsko cerkev.

Gospodarska panika

Po sporazumu, ki je bil sklenjen med Sv. stolico in italijansko vlado, se je ta poslednja obvezala izplačati Vatikanu odškodnino za odvzeta verkvena posestva v zneskih 750 milijonov lir v gotovini in ene milijarde lir v italijanskih državnih vrednostnih papirjih (konsolidatu). Še pred podpisom sporazuma so mnogi inozemski časopisi poročali, da bo italijanska vlada v kritje te odškodnine najela notranje posojilo, ki bo radi velikega navdušenja, ki ga izzove sporazum med italijanskimi finančnimi krogi, brez dvoma takoj pokrito.

V resnici pa ni bilo tako, ampak zgodilo se je ravno nasprotno. Ko je bil sporazum podpisan in objavljen, so pričeli italijanski vrednostni papirji na italijanskih borzah rapidno padati in to iz strahu, da bo po obupnih skušnjah z liktorskim posojilom izdano novo notranje posojilo in da bo Sv. stolica vrgla na trg ono milijardo državnih vrednostnih papirjev.

Da pomiri razburjene finančne kroge, je vlada takoj izdala komunike, v katerem je izjavila, da Sv. stolica nikakor ne namerava vreči na denarni trg vrednostnih papirjev, ki ji bodo izročeni in da ne bo najemala nikakega notranjega posojila, ker bo odškodnino v gotovini lahko krila iz rednih državnih dohodkov. Takoj za tem sta se pojavila v časopisju račun državnega zaklada, ki izkazuje nad eno milijardo lir prebitka in poročilo o denarnem obtoku, ki se ni prav nič zvišal, fašistovsko časopisje pa je pričelo vehementno gonjo proti razširjevalcem lažljivih in razburjačih vesti. Vprašanje je, v koliko in za kako dolgo so pomirili razburjene finančne kroge nekontrolirani obračuni državnega zaklada in nekontrolirana poročila o denarnem obtoku. Saj so se morali še pred kratkim zagovarjati pred sodiščem in so bili obsojeni na teške kazni štirje rimski borzni agenti, ki so se napram svojim klientom dvomljivo izražali o vrednosti obveznic liktorskega posojila, nad čemur se je odkrito zgrajala vsa inozemska finančna javnost. Fašizem bi pač hotel tudi gospodarska vprašanja urejevati s pestjo, ker se pa to ne da, bodo ravno ta vprašanja tista, ki ga prej ali slej pokopljejo.

Katastrofalna bilanca

Po italijanskih listih posnemamo statistiko o italijanski trgovinski bilanci za leto 1928. Po tej statistiki je dosegel italijanski uvoz v l. 1928 vrednost 22.040.948.358 lir. Izvoz pa 14.527.071.230 lir. Italijanska trgovinska bilanca izkazuje tedaj za leto 1928 deficit v znesku 7.513.877.128 lir. Ker je znašal deficit italijanske trgovinske bilance, ki je že od nekdanj pasivna, v letu 1927. 4.742.851.868 lir, se je tedaj italijanska trgovinska bilanca napram leta 1927. pomnožila v letu 1928 za 2.771.025.260 lir.

Značilno pri vsem tem je, da je deficit v letu 1928 povzročil predvsem večji uvoz živine in kmetijskih pridelkov, med katerimi zavzemata važno mesto turšica in pšenica. Značilno pa je radi tega, ker vodi Duce že nekoliko let znano žitno bitko in slavi vsako leto žitne zmage, ki so v resnici samo porazi.

Gonja proti slovanski knjigi

V poslednji številki smo obširno poročali o barbarskem preganjanju slovanske knjige v Primorju. Ker pa hoče biti fašistovska vlada očitno enako pravična in dobrohotna z vsemi narodi in državljani, so se v poslednjem času spravile italijanske oblasti tudi nad nedolžni koledar „Franja in Jurina“, ki ga je izdala „Istarska Rijec“.

Prvi je dal znamenje za napad neki orožniški poveljnik, ki je pričel kratkomalo pleniti koledar in zapirati vse hišne gospodarje, pri katerih ga je našel. Koledarja ni plenil morda radi njegove vsebine, ampak zadostovalo mu je, da je koledar tiskala tiskarna „Edinost“ v Trstu. Ker je bila „Edinost“ ustavljena, je brihtni dečko izvajal sklep, da so ustavljene in prepovedane tudi vse publikacije, ki jih tiska tiskarna „Edinost“.

Kakor izgleda, je modrovavanje brihtnega orožniškega poveljnika obveljalo, kajti tudi v Štokovi knjigarni v Trstu so bili zaplenjeni vsi izvodi koledarja, ki jih je imela tiskarna v zalogi. Čudno pa je, da oblast „Istarske Riječi“, ki je koledar izdala, sploh niso klicale na odgovor in istotako ne tudi tiskarne „Edinost“, ki je koledar tiskala. Zablembe se vršijo menda po čl. 112 zakona o javni varnosti, ki se da tako poljubno raztegniti, da oblasti na podlagi istega lahko nemoteno in zakonito plenijo vse spise in publikacije, ki jim niso po volji.

Iz italijanskih ječ

Urednik ustavljene „Goriške Straže“, Leopold Kemperle, je bil, kakor smo že poročali, že pred več časom izpuščen iz preiskovalnega zapora v Rimu. Resnici na ljubo moramo povedati, da z njim na goriški kvesturi in v preiskovalnem zaporu niso tako surovo postopali, kakor smo svoječasno poročali. Pač pa moramo na svojo žalost vztrajati pri svojih poročilih o nečloveškem postopanju z mladim Zmagom Krašno, katera bi tudi prav radi preklicali.

Obenem s Kemperlom so bili izpuščeni na svobodo tudi soobtoženi šofer Polanšek, Štrukelj in tovariši. Kakor nam poročajo, so izbili v zaporu Polanšku skoraj vse zobe in tudi Štrukelj je moral prestati veliko mučenja in trpljenja.

Zmago Krašno in približno 30 njegovih soobtožencev radi umora policijskega konfidenta v Gorici čakajo še vedno v rimskih zaporih na razpravo, ki se ima vršiti proti njim pred posebnim tribunalom za zaščito države. Med obtoženci je bil, kakor smo poročali v božnici številki našega lista, tudi 25 letni mladenič Teodor Ušaj. Ker je bila fantu vsled delne možganske kapi ohromela ena polovica telesa, so ga morali pre-

peljati v goriške zapore z rešilnim vozom „Zelenega križa“. Čeprav se ni mogel fant niti sam oblačiti, so ga pustili v goriških zaporih brez sleherne postrežbe in oskrbe. Pozneje je bil skupno z ostalnimi obtoženci prepeljan v Rim. Kakor nam sedaj poročajo in drugega pri takem postopanju tudi ni bilo pričakovati je nesrečnega mladeniča rešila nadaljnega trpljenja in mučenja po italijanskih ječah in pred fašistovskimi tribunali tolažnica — smrt.

Dne 12. decembra 1928. je bilo pred posebnim tribunalom v Rimu obsojeno na večletno ječo osem tržaških komunistov, po večini Slovencev. Med njimi je bila tudi 24 letna Marija Bernetič, ki je bila obsojena na dve leti ječe. Bernetič je bila po obsodbi poslana v ječo v Peruggio, kjer se nahaja že tretji mesec in sicer popolnoma sama v zelo tesni in dušni celili.

Po enotedenskem zaporu je bil dne 14. februarja zopet izpuščen na svobodo Maks Rejec, brat bivšega političnega tajnika goriške „Edinosti“, Alberta Rejca, za katerim je goriška policija izdala tiralico, a ga dosedaj še ni našla. Maks Rejec je bil, kakor poročajo, aretiran radi tega, ker ga je varnostna oblast sumničala, da skriva svojega brata. Nam pa se zdi, da je bil aretiran iz jeze, da policija, vsaj za enkrat, nikakor ne more priti na sled njegovemu bratu. Na policiji so postopali z njim silno surovo, bili so ga po obrazu, prosluli policijski brigadir Palumbo pa ga je udaril s tako silo v trebuh, da se je fant onesvestil. Naposled so ga postavili brez kakršnegakoli pokrivala v kot zapora, kjer mu niso dajali niti vode, ampak samo neke pomije. Še predno je bil izpuščen na svobodo, je moral podpisati svarilo (diffida), ki je neke vrste predigra k konfinaciji. Med tem časom, ko je bil fant zaprt, so seveda napravili natančno hišno preiskavo na njegovem stanovanju v Gorici in na njegovem domu v Tolminu.

Istočasno z Maksom Rejcem je bil iz istih razlogov aretiran tudi učitelj Anton Majnik, s katerim so malo bolje postopali. Poleg tega je izvedla policija hišne preiskave tudi pri drugih osebah, ki so bile le količkaj v stikih s skrivajočim se Albertom Rejcem.

Primorski Orjunaš pred posebnim tribunalom

Dne 25. februarja se je vršila pred posebnim tribunalom v Rimu kazenska razprava proti Stanislavu Čoku iz Lonjera pri Trstu, ki je bil aretiran 1. decembra 1927., češ, da je bil član ali eden iz poglavarjev organizacije „Orjuna“. Ker je Čok ugovarjal, da je jugoslovanski državljani in da kot tak ne spada v kompetence italijanskih sodišč, ker ni zagrešil na italijanskem ozemlju nikakega kaznjivega dejanja, so se vršile dolgotrajne poizvedbe italijanskih oblasti o resničnosti njegovega ugovora. Ker so te poizvedbe menda dognale, da je bil Čok še vedno italijanski državljani v trenutku, ko je bil aretiran, se je moral pred posebnim tribunalom zagovarjati radi zločina, ki ga predvideva čl. 5 zakona o javni varnosti z dne 26. novembra 1926., ker se je v neugotovljeni dobi do decembra l. 1927 udeleževal kot italijanski državljani na jugoslovanskem ozemlju v škodo državnih interesov Italije. V naslednjem prinašamo kratko poročilo o poteku razprave, katero smo posneli po italijanskih listih.

Takoj po otvoritvi razprave je stavil zagovornik obtoženca odv. Pittaluga predlog, da se razprava preloži, ker si mora obtoženec v svojo obrambo preskrbeti še nekatere listine. Državni pravdnik se je protivil predlogu zagovornika, češ, da one listine nikakor niso potreben, ker se tozadevni dokazi nahajajo že v tozadevnih spisih. Ker je po kratkem posvetovanju sodišče predlog

zagovornika zavrnilo, je bil takoj zaslišan obtoženec, ki bi bil moral dokazati, da je jugoslovanski državljani.

Predsednik: Toda iz vseh Vaših osebnih listin izhaja, da ste italijanski državljani.

Obtoženec: Te so mi služile samo zato, da sem se lažje kretal po italijanskem ozemlju.

Predsednik: Toda istovetnica velja samo za italijanske državljane. Ako bi bil Vi v resnici inozemec, tedaj bi se Vi ne bil smel priglasiti za italijanskega državljana.

Državni pravdnik: Ko ste se nahajali v Trstu, ste javili svoje bivanje italijanskim oblastim?

Obtoženec: Ne!

Državni pravdnik: Zakaj ne?

Obtoženec: Ker nisem poznal predpisov.

Državni pravdnik: Ste bil član jugoslovanske organizacije „Orjuna“?

Obtoženec: Da, bil sem.

Državni pravdnik: Ali Vam je znano, če ima „Orjuna“ v svojih pravilih poleg točk, ki se nanašajo na Jugoslavijo in ki nas tedaj nič ne brigajo, tudi cilj sovražno nastopati proti Italiji?

Obtoženec: Nisem pooblaščen za podobne izjave.

Po obtožencu so bili zaslišani kot prič tržaški kvestor comm. Schillaci, načelnik reškega anagrafičnega uradu Umberto Strongoli, načelnik tržaškega anagrafičnega urada Dr. Sacchi in orožniški podpolkovnik cav. Bocchi. Iz zaslišanja teh prič sledi, da je za Čoka po njegovi aretaciji interveniral jugoslovanski konzulat v Trstu. Zato se je tržaška kvestura obrnila na notranje ministrstvo v Rimu, kjer so ji odgovorili, da se mora smatrati iz razlogov, ki so navedeni v ovadbi, Čoka za italijanskega državljana.

Po govoru državnega pravdnika, ki je dokazoval, da je Čok italijanski državljani in da je bil kot tak član napadalnega oddelka „Orjuna“, ki je zagrešil toliko zločinov na italijanskem ozemlju, in po govoru obtoženčevega zagovornika odv. Pittaluge je proglasilo sodišče razsodbo, s katero je bil Stanislav Čok obsojen na deset let ječe, na dosmrtno izključenje iz vseh javnih uradov in na tri leta posebnega nadzorstva.

Učite vse narode!

Pojdite in učite vse narode! Tako je rekel Kristus svojim apostolom in učencem. Ker so si vsi narodi in vsi jeziki pred Bogom enaki, ni pač treba niti omenjati, da je Odrešenik zahteval od svojih apostolov in učencev, da naj učijo narode v jeziku, ki ga vsak narod govori, v materinem jeziku. Kaj se pa dogaja danes v našem Primorju, zlasti pa v tržaško-koperski in puljsko-poreški škofiji?!

Poročali smo že, kako je vodstvo škofovega zavoda v Kopru prepovedalo našim dijakom govoriti slovenski, oziroma hrvaški. Poročali smo že, kako je bil iz številnih cerkva v Istri izgnan slovenski oziroma hrvaški jezik in kako je celo že mnogim duhovnikom bilo prepovedano poučevati veronauk v cerkvi v materinem jeziku njihovih vernikov. V poslednjem času je pričelo italijansko židovsko časopisje ostro kampanjo proti slovenskemu cerkvenemu petju in proti slovenskim molitvam. No, to nas prav nič ne čudi, ako postopa tako fašistovsko časopisje, pač pa strmino nad tem, da vodijo in podpirajo to kampanjo nevedni namestniki Onega, ki je dal svojim apostolom in učencem ono vzvišeno naročilo: pojdite in učite vse narode!

Kakor nam poročajo iz Trsta, se je odlikoval v poslednji kampanji proti slovenskemu jeziku v cerkvah tržaške škofije neki don Vidali. Ta nevedni božji namestnik si je pridobil s pomočjo

fašistov mesto v Trstu in je v kratkem času postal nekak strah in trepet tržaške škofije. Posebno bridko je občutil č. g. Apollonio, župnik pri Sv. Jakobu, proti kateremu je naperil njegov stanovski tovariš tako ostro in strupeno gonjo, da se je siromaku naposled omračil um. V to gnjusno zadevo je moral naposled poseči tudi tržaški škof, ki je nevednega namestnika božjega — s privoljenjem fašistovske stranke, — suspendiral a divinis in gdstavil z njegovega mesta. Pri tem vse prej kot krščanskemu počenjanju sta ga podpirala zlasti zagrizeni italijanski katehet Tamaro in župnik pri Sv. Antonu Novem Vattovez, ki je bil radi svojega nemoralnega vedenja odstavljen.

S konkordatom, ki je bil nedavno sklenjen med Sv. stolico in med Italijo, je bila znatno povečana moč in samostojnost škofov. Zato pričakujemo in upamo, da bo tržaški škof, mons. Fogar, nad čigar pravičnostjo in poštenostjo še nismo obupali, uvedel v svoji dijecezi in branil z vso energijo ono narodnostno pravičnost, ki je izražena v besedah Odrešenikovih in njegovih nauk. Sodili ga bomo po njegovih dejanjih.

Pred izrednim sodiščem v Rimu

5. t. m. je zaključila pred izrednim sodiščem v Rimu razprava proti petorici komunistov, ki so bili obdolženi, da so hoteli z nasiljem spremeniti fašistični režim in da so snovali organizacijo komunistične stranke. Obsojeni so bili: Hofmaier na 15 let in 9 mesecev ječe; tržačanka Colja Josipina na 3 leta in 3 mesece; Aridi na 4 leta; Chiesichetti na 5 let in Amadeo na 3 leta.

Isti dan se je pričela razprava proti drugi skupini komunistov. V drugi skupini so: Ghidetti Viktor, Ciacaglia Lea, Tepano Ivan in Regatti Bindo. Državni pravnik zahteva za te poslednje skupaj 38 let ječe in ni dvoma, da bo reakcionarno sodišče tej zahtevi tudi ugodilo.

Za to drugo skupino pride še tretja, v kateri je več tržaških slovenskih delavcev.

Vsi kupaj so obdolženi tudi, da so hoteli priporiti primorskim Slovencem pravico do samoodločbe, do odcepitve od Italije. To so hoteli doseči menda s pomočjo komunistične stranke in nekih delavsko-kmetijskih odborov.

Kakor se vidi, se fašizem samoodločbe narodov zelo boji.

Komedijanti

„Popolo di Trieste“ z dne 25. februarja posnema pod naslovom „rimski pozdrav duceju pred amputacijo roke“ sledeče poročilo, ki ga je prinesla poslednja številka glasila narodne milice „Milizia fascista“:

„Pred dnevi so se vršile na it.-franc. meji smučarske vaje alpincev in gorske artilerije, pri katerih je sodelovala tudi obmejna straža narodne milice. Tekom vaj so vsled silnega mraza zmrznile nekaterim miličnikom in vojakom roke in noge. Črni srajci Humbertu Gallianu so morali zdravniki odrezati na vsaki roki po tri prste. Pred amputacijo, ki se ji je podvrgl z velikim junaštvom, je vrli mladenčič izradil željo, da bi bil fotografiran v pozi rimskega pozdrava, ki ga je pošiljal, kakor je sam izjavil, duceju, kralju in Italiji.“

Junaškemu miličniku ni bila torej odrezana, kakor pravi lažnjivo-kričeči naslov, cela roka (braccio), ampak samo trije prsti. Špartanski miličnik ni poslal tedaj kakor izgleda v naslovu svojega fotografiranega pozdrava samo duceju, ampak tudi kralju in Italiji. Toda čemu omenjati kralja, ki je peto kolo, čemu omenjati Italijo, ki je ducejeva kolonija?! V fašistovski Italiji je vse in nad vse samo le „duce“, ker ž njim stojijo in padejo tisoči in stotisoči pijavk nesrečne nove Italije.

Kdo je kriv?

Agencija Stefani objavlja zaključke komisije, ki je vodila preiskavo radi nesreče, ki je zadela ekspedicijo generala Nobila na severnem tečaju. Glasom zaključkov te komisije je kriv nesreče samo nesrečni general Nobile, ki je nepravilno upravljal zrakoplov in slabo izbral in vporabljal njegovo posadko. Nadalje očita komisija v svojih zaključkih ubogemu generalu, da se je dal prvi rešiti od letalca Lundberga.

Mogoče je pravilno in resnično vse ono, kar je komisija ugotovila na račun generala Nobila. Brez dvoma so zaključki komisije vsaj v toliko pravilni, da je Nobile zagrešil nizkotno dejanje, da se je dal prvi rešiti, dočim bi moral kot poveljnik zrakoplova počakati, da se prej reši vsa ostala posadka. Ali komisija bi bila morala vpoštevati olajševalno okolnost, da je Nobile Italijan in ga zato oprostiti tudi od te krivde.

Na najvažnejše pa je komisija v svoji preiskavi pozabila in sicer, da je Nobile, če je res kriv, samo neposredni krivec, samo žrtev one strahovite tragedije in da je autor in zato glavni krivec one tragedije italijanski diktator Benito Mussolini, kakor je bil pri umoru poslanca Matteotija Dumini samo orodje, dočim je bil pravi in resnični morilec „duce“. Saj sta bila on in njegov pomočnik Italo Balbo tista, ki sta v svoji brezmejni megalomaniji sprožila misel o ekspediciji, ki je požrla težke milijone, dočim italijansko prebivalstvo umira od glada. Saj je bil „duce“ tisti, ki je izrazil željo, da bi zaplopalala italijanska zastava baš dne 24. maja — na dan obletnice italijanske vojne napovedi. Nobile je bil samo ponižen sluga svojega gospoda, ki je hotel pričeti ustvarjati svoj imperij na — severnem tečaju, za katerega se Anglija in druge države, ki so mu mnogo bližje in so mnogo bolj bogate, nikoli zmenile niso. Toda „duce“ je hotel servirati svojemu tlačnemu narodu, ki se da kaj lahko razgreti in navdušiti v svojem šovinizmu, nov italijanski rekord. Kaj je kriv mali in slabotni general Nobile, če mu je to spodletelo, kakor ni kriv oni italijanski bokser — prvak, ki mu je „duce“ pred tekmo dal povelje, da mora zmagati, če je bil! navzlic povelju v Španiji tepen?!

Ne, kriv ni general Nobile, ne, kriv ni Dumini, ne, kriv ni niti bokser, temveč pravi krivec je Benito Mussolini. Njega ni komisija niti omenjala, niti sodila v svoji preiskavi, njega ni sodišče niti omenjalo niti sodilo v Matteotijevem procesu. Zato pa prav gotovo pride dan, ko ga bo sodilo in obsodi italijansko ljudstvo, ko bo črno na belom ugotovljeno, d a je bil danes ponekod toliko opevani in slavljani diktator samo velik in — priznajmo — izvrsten komedijant z brezmejno ambicijo in megalomanijo.

DOPISI IZ PRIMORJA

Z Bovškega

Kakor v vsakem večjem našem kraju, tako sta tudi med bovškimi naseljenimi laškimi uradniki, izbruhnila prepir in medsebojna zavist. Račune teh prepirav plačajo vedno domačini. Konec bovškega prepira je plačala lipa na trgu, podeštatu Gogoliju so pa odkrili poneverbe v občinski upravi. Gre se za primankljaj 80.000 lir, katere je bivši podeštat zapravil v hazardnih igrar. Gogolja so odstranili iz občine in ga odpustili kot didaktičnega ravnatelja. Nasprotna stranka z bivšim poročnikom milicije na čelu, ki je bil sam svoječasnno odpuščen iz železniške službe, sedaj seveda praznuje zmago. Za novega bovškega podeštata je bil imenovan lesni industrijalec Faccanoni, naseljen na Srpenici. Primanjkljaj bodo seveda plačali revni bovški bajtari s kozjim in drugimi občinskimi davki.

Poleg velikih del za električne naprave so pričeli tudi s preuredbo državne ceste. Vodila ne bo več skozi trg Bovec ampak po polju pod trgov. Uničeno bo s tem seveda veliko polja. Toda ubogega ljudstva niti to ne gane preveč, ker je že otopelo v krivicah

in pomanjkanju. Večina njiv je namreč že itak vsa prekopana in izravnana s soškim prodrom, ker so hoteli na bovškem polju napraviti zasilno letališče. Vojaške oblasti so se premislile in odlok o zasilnem letališču umaknile. Ostala pa je ogromna škoda, ker so njive za desetletja uničene. Nihče noče plačati niti vinarja odškodnine.

Delovne razmere in plačila se v Rabeljskem rudniku stalno slabšajo. Družinski očetje ne morejo več vzdrževati družin, zato se stalno izseljujejo. Odhajajo v Argentinijo ter precej tudi v Francijo. Iz Francije pa radi nizkega stanja francoskega franka ne morejo pošiljati družinam nikakih prihrankov. Obrnile so se zato na oblasti, da bi jih pustile se izseliti. Pa jih ne puste, zato morajo doma stradati.

Pri cestnih delih pri Bovcu in na Predelu so zaposleni samo trije domačini, ravno tako je zaposleno pri velikih električnih delih le par domačinov. Za domačine Bovčane ni pri velikih delih kruha. Vse beži zato v tujino, na Žagi in Srpenici skoro ne vidiš več v vaši odraslega moškega.

Prizaneseno tudi ni prelepi romantični Trenti.

Črniče

Dne 4. novembra 1928 so šli „prostovoljno“ mnogi Primorci gledat v Rim velikega „duceja“. Vlad je obljubila, da bo krila vse stroške in državne blagajne, toda vsakdo je moral plačati vpisnino 15—20 lir. V Črničah na Vipavskem sta komisar De Bassi in zloglasni občinski tajnik dr. Jasnič tako spretno agitirala, da sta nabrala nad 1000 lir, od prijavljenih pa ste šle v Rim samo dve osebi. Nabrani denar je seveda, kakor že večkrat, izginil v žep spretnih kramarjev.

Za fašistovsko „befano“ je moral prinesiti vsak učenec od 1—5 lir. Poleg tega so italijanski učitelji še ciganili po hišah. Posebno brutalno so pritiskali na obrtnike. Od nekaterih so zahtevali kar 30—50 lir, ki predstavljajo v današnjih težkih časih na Goriškem že celo premoženje. Nabrani denar je izginil deloma v žepe fašistovskih oblastnikov, deloma pa so z njim nakupili darove. Pri razdeljevanju daril, ki so bila kupljena z žulji njihovih staršev, pa so pravili otrokom, da jih je obdarila velika mati Italija.

Gorica

Dne 29. januarja bi se bil moral vršiti, kakor je bil napovedal tržaški „Piccolo“, koncert donskega koraškega zbora „Platov“ v Gorici. Potem pa so vse govornice o koncertu kar naenkrat utihnile. Kakor se je pozneje zvedelo, so kozaki nekočkrat prosili dovoljenje za prireditev, toda vedno zaman. Razlaga je precej lahka. Ko so nastopili kozaki spomladi leta 1928. v Gorici, je bila gledališka dvorana natrpano polna slovenskega občinstva. Navdušenemu ploskanju in „živijo“ klicem slovanski pesmi ni bilo ne konca ne kraja. Od nekje je priletel celo šop nageljnov s slovensko trobojnico. Kvestor se je kar penil od jeze. Naslednjega dne je bila prireditev navzliv obleganju policije še večja manifestacija slovanske pesmi. Kmalu nato je bil kvestor premeščen. Kakor se vidi, si je sedanji kvestor dobro zapomnil nauk, ki mu ga je nehoti zapustil njegov prednik. Ne razumemo pa, čemu ta strah in prepoved, ko pa fašistovsko časopisje neprestano trdi, da je ljudstvo fašistovsko in italijansko misleče in da so le njegovi voditelji oni, ki ga hujskajo in kvirajo.

Idrija

Dne 20. januarja so orožniki aretirali rudarja Franca Poljanca, ki je bil do razpusta političnega društva „Edinost“ v Trstu načelnik idrijske mestne skupine „Edinosti“. Aretirali so ga radi tega, ker so našli pri njem — žepni nožiček. Kakšno čudovito naključje! Vsi ljudje nosijo enake ali vsaj podobne žepne nožičke, zaprejo pa samo in ravno bivšega načelnika mestne organizacije „Edinosti“. Seveda je bila izvedena takoj po njegovi aretaciji pri Poljancu tudi temeljita hišna preiskava. Menda spada to že v poglavje priprav za volitve, ker so se vršile hišne preiskave tudi pri štirih drugih rudarjih, pri katerih so iskali volilne manifeste in ker so v približno istem času tirali na orožniško postajo in na rudniško ravnateljstvo celo kopico rudarjev, kjer so jim „toplo“ polagali na srce, da naj se vzdrže vsake volilne propagande. Poljanca so izpustili iz zaporu šele dne 24. januarja.

Učiteljica Scherini ima prav posebne vzgojne metode: v šolo prinaša najostudnejše karikature iz raznih humorističnih listov o Jugoslaviji in jih z nasledo razkazuje otrokom, pospremljane z mastnimi opaz-

kami. Ko se je nekoč eni učenki ob njenem razlaganju gnusnih karikatur izvil krič „ubogi mi“, je vzgledna učiteljica naravnost zbesnela od jeze. Pričela je divjati kot obsedena in neusmiljeno pretepiti učenko, dočim so ostali otroci kar trepetali od strahu pred zvezdami.

Glavna poštarica je zagrizena Sicilijanka. Na pošti sta uslužbeni še dve Slovenki. Če govorita med seboj ali s strankami slovenski, jima naloži za vsako slovensko besedo denarno kazen, katero jima potem odtrže od že itak borne plače. Za vsako slovensko razglednico ali dopisnico zahteva plačilo kazni. Njena šovinistična gonja gre tako daleč, da je pričela celo Italijanom presedati. Nekega dne sta se dva italijanska častnika naučila, kako se v slovenščini zahteva razglednice in sta se napotila s tem znanjem k nestrpni poštarici ter zahtevala razglednice v slovenskem jeziku. Nestrpna poštarica je bila vsa divja od jeze, toda razglednice jima je pa vendar dala iz spoštovanja in strahu pred zvezdami.

Sv. Križ pri Trstu. Dne 26. februarja zvečer je zažigala 22 letna Marija Tence, rojena Švara, ogenj na domačem ognjišču. Ker se ogenj nikakor ni hotel vneti, je zaprosila 22 letno Emilijo Tence, sestrično njenega moža, da naj ji prinese petroleja, s katerim bi polila gorivo, ki se ni hotelo vneti. Ko je polila drva s petrolejem, se je dvignil visok plamen, ki je pihoma objel Marijo Tence. Na pomoč ji je prihitela takoj Emilija, kar pa je imelo žal samo za posledico, da so se ognjeni plameni razširili tudi na velikodušno pomagalko. Na njeno obupno vpitje so prihiteli na pomoč domačini, ki so končno pogasili goreče baklje, v katere sta se spremenili obe nesrečni ženski. Prepeljani sta bili takoj v tržaško bolnico, kjer je Marija čez nekoliko ur izdihnila, dočim se Emilija, ko vam to pišemo, bori s smrtjo. Ta strašna nesreča je globoko pretresla vso vas ter bližnjo in tudi daljno okolico.

Drobne vesti

Hišne preiskave na Liparskih otokih. V poslednji številki smo poročali o hišnih preiskavah v Trstu in Gorici. Kakor sedaj doznavamo, so se vršile skoraj istočasno tudi hišne preiskave pri Slovincih, ki so konfinirani na Liparskih otokih. Torej celo v pregnanstvu na zapuščenem morskem otoku v fašistovski Italiji človek ni varen pred — hišnimi preiskavami.

Nova poštna tarifa. Med Italijo in Jugoslavijo je bila uvedena nova poštna tarifa, ki je sledeča: Za odpošiljatve v Jugoslavijo: do 20 g težka navadna pisma, Lir 1.—; navadne poštno dopisnice in razglednice L. —.60; poštno dopisnice s plačanim odgovorom L. 1.20; periodične tiskovine, odposlane naravnost od založništva ali knjigarne za vsake 50 gr. do teže 3 kg L. —10. Za odpošiljatve v Italijo: do 20 gr. težka navadna pesma Din. 2.50; za poštno dopisnice in razglednice Din. 1.25; za periodične tiskovine in knjige, odposlane naravnost od založništva ali knjigarne za vsake 50 gr. do teže 3 kg Din. —.25.

Oprostitev od plačevanja šolskih pristojbin. Visokošolcem iz goriške pokrajine je bila znova podaljšana ugodnost, s katero so bili oproščeni od plačevanja šolskih pristojbin, ki so v Italiji precej visoke. To ugodnost bodo uživali tudi bodoči visokošolci, ki so že pričeli svoje srednješolske študije za časa, ko je bila ista v veljavi.

Himen. U Šibeniku ovjenčala se 9. februarja t. g. gosp. Mara Rubinić, nadučiteljica u Vodica (Dalmacija) sa gosp. Matkom Mogorovićem, učiteljem u Šibeniku. Mladi je učiteljski par rodod iz neoslobodjene Istre, pa je duže vremena vršio nacionalnu dužnost medju zarobljenim narodom. Kad je demoralizirana fašistička rulja postigla vrhunac svoga brutalnoga nasilja nad slavenskim življem u Italiji, izagnala je poslije zlostavljanja mnoge prosvjetne radnike, a medju ovima i novo vjenčani par, koji se nastanio u Dalmaciji, da budan stoji na straži našeg Jadrana i radeći za spas neoslobodjene braće. Mlademu paru najiskrenije čestitke uz sreću u novome životu.

Smrtna kosa. V Dornbergu je umrla Franciška Šinigoj rojena Budin. — Dne 23. februarja so pokopali v Trstu Josipa Čermelja, očeta profesorja Dr. Lavo Čermelja.

Idrija. Znana narodna rodbina Josip Burnikova v Idriji je praznovala dne 19. februarja zlato poroko. Slavljence sta zdrava in čvrsta. Iz srca jima želimo, da bi dočakala še svojo biserno poroko.

Javorca pri Tolminu. Šest obmejnih milicinkov je vzelo v najem hišo Alojzija Gregoriča. Stanovali so v njej od aprila meseca 1927 do meseca julija 1928, a mož na dobil niti fیکا za najemnino. Ko se je Gregorič pritožil pri stotniku obmejne milice v Tolminu, mu je ta na njegovo veliko začudenje uljudno dal razumeti, naj se obriše za svojo najemninsko terjatev.

Tolmin. Dne 20. januarja so oblasti zopet zaplenile celo kopico knjig „Goriške Matice“. Gonja proti slovenski knjigi se torej navzlic vsem zanikanjem in nasprotnim trditvam mestnih oblasti nemoteno in vneto nadaljuje.

Tolmin. Viktor Logar, ki je bil skupno z Venceslavom Tuto obsojen radi izvešenja jugoslovenske zastave, je bil dne 8. januarja končno izpuščen iz goriških zaporov. Logar je preстал svojo kazen že dne 2. januarja, pa so ga pridržali še 6 dni v zaporu, da mu odtisnejo prste, za kar pa zadostuje 10 minut. Tolminski fašjo je brivcu Jacru prepovedal vzeti Logarja nazaj v službo in isto tako mu je tudi prepovedal odpovedati službo drugemu pomočniku, ki je zagrižen fašist in je po nalogu fašja krivo pričal proti svojemu tovarišu Logarju. Tolminci so ga hudomušno krstili z „Žovineca“.

Vrtojba. Dne 10. januarja so kaznovali šempeterski orožniki radi slovenskega petja z globo 30 lir sledeče nabornike: Pavla Devetaka, Stanislava Gorkiča, Srečka Arčona in še enega drugega fanta.

Borjana. Dne 6. januarja je došlo v gostilni pri Kuzmi med fanti, ki so bili že nekoliko vinjeni, do prepira. V spopadu je priletel kozarec vina tudi v Musselinijevo sliko, ki tudi v „oštarjah“ en sme manjkati. Ker se je gostilničar zbal neprijetnih posledic, je sliko takoj sežgal in nadomestil z novo. Naslednjega dne so orožniki aretirali 17 fantov in jih odpeljali v kobariške zapore. Dne 9. januarja so fante vendarle izpustili. Pač pa se bo v kratkem vršila proti njim razprava. Aretacija je delo znanega učitelja Gorjupa iz Borjane.

Pot v konfinacijo. Dne 16. januarja je nastopil mladi Venceslav Tuta svojo mučeniško pot v konfinacijo. V goriških zaporih se je nahajal dva meseca. Pred odhodom mu niti niso dovolili, da bi se poslovil od svojega starega in napol slepega očeta. Tuta potuje na otok Lipari z rednim transportom. To pomeni, da bo njegovo potovanje v izgnanstvo trajalo približno 2 meseca, ker se bo moral ustavljati v zaporih vseh večjih mest, v katerih se bodo k transportu pridruževali še drugi konfiniranci, kakor smo to že večkrat omenili.

Sv. Križ na Vipavskem. Šolski voditelj De Caliva prepoveduje šolskim otrokom tudi v prostem času govoriti slovensko. Pri tem vzvišenem delu ga podpira tudi učiteljica Škarabot, ki je tudi v tem pogledu dobra tovarišica svojega vzornega soproga, učitelja Škarabota. Otrokom, ki se predrznejo govoriti slovensko, nalaga za vsako kršnje prepovedi globo 10 stotink.

Gorica. Goriška policija je vložila proti trgovcu Alojziju Komelu ovadbo, ker je imel v svoji posesti loterijsko srečko jugoslovenskega bančnega združenja, na katero je zadel dobiček v znesku 1500 dinarjev. Policija mu je srečko konfiscirala.

Naše organizacije

Slovinci. Jugoslovenska Matica je založila 12 novih velikonočnih in priložnostnih razglednic v trobarvnem bakrotisku. Razglednice so domača umetnina, s katero se lahko ponasamo tudi pred tujci. Prodajna cena Din. 1.—. V Sloveniji se prodajajo po vseh podružnicah Jugoslovenske Matice in tudi po raznih trgovinah. Kjer jih še nimajo, zahtevajte, da si jih naročijo pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Šelenburgova ul. 7. Razglednice se prodajajo v korist naših zaslužjenih bratov, zato je dolžnost vseh Slovencev, zlasti pa Primorcev, da dajejo tem razglednicam prednost pred tujim, pogosto manjvrednim blagom. Tudi rojake v tujini prosimo, da si jih event. skupno naročijo za enako ceno, prištevisi samo stroške za poštnino.

Orjem. Opozarjajo se tovariši, ki so dobili oporoma se opravičijo nemudoma. Kdož želi kakih informacij glede naše organizacije, oziroma poravnati zaostalo članarino, mu je odbornik na razpolago vsak torek, sredo, petek in soboto od 6. do 7. ure zvečer.